

גליון 363

פרשת שמות – הראיה הגדולה שבכיסוי העיניים

הרב עומר דוידוביץ – ישיבת "מרכז הרב"

הנטייה הפשוטה באנושות היא תפיסה אקטיבית מעשית, לנסות ו"לטפס" במדרגות החיים מכוח מעשי האדם. על ידי החכמה ושכלול האישיות. דומה הדבר למטפס הרים הרוצה להגיע אל פסגת ההר שמבחינה מהותית הדבר באפשרותו.

הרגשה ותפיסה אקטיבית זו מובילה את האדם לשעוט קדימה כדי להשיג כמה שיותר, שהרי בידו להשיג. אך לתפיסה זו חסרה ה"הכנה", כלומר ההשתפרות וההזדככות של האדם. מכיון שמי שבידו להשיג דבר – אינו צריך לשפר בעצמו משהו. רק מי שטרם לא יכול להשיג דבר, צריך להשתלם ולהתעלות עוד.

משה רבנו בעמדו לפני הסנה בוחר לכסות את עיניו, וחז"ל שיבחוהו למשה על כך.

"כל מי שהוא ירא מן הקדוש ברוך הוא סופו להיעשות מלך, ממי אתה למד?.. וכן משה "כי ירא מהביט אל האלקים" – ונעשה מלך, שנאמר: "ויהי בישראל מלך".¹

אך היה מצופה לכאורה שמשה יגש לברר ולהתקרב אל ד' ואם ירא מהאש, היה צריך ללכת אחורה, או להשתחוות? וכי ציפה לכסות את עיניו לעולם?

אלא כך הוא הדבר: משה רבינו מלמדנו את הדרך לחיבורנו לד'.

לאמור: הדרך לראות את ד', היא דווקא על ידי כיסוי העיניים: "כי לא יראני האדם".² אין בידי האנושות לטפס מעלה במעלות העליונות משום שאין הדבר ביכולתנו להשיג בכלים השייכים לעולמנו.

לכן כדי "לראות" את ד', משה רבינו "מכבה" את מערכת החושים – המסוגלת להביא לקלוקול התפיסה בשלימות האלוקית שכן היא תחפש בגאווה שלימות המושגת מהעולם שלנו ותגיע לעבודה זרה וכפי שכותב מן הרב:

"כל דעה כוזבת, המהרסת את העולם, נובעת על פי רוב ממקור החפץ להתעלות בלא גבול ובלא הכנות הנאותות..."

עבודה זרה חפצה [היתה] להתקרב אל האלוהות בחושים, וירדה [לכן] לשפלותה. כי רצתה לעלות למקום שאי אפשר לעלות, ולא קנתה הכנות הדרושות, שהן דרכי הדעה וההרגשה, המכשרת את האדם להיות מבקר בהיכל ד'.³

תפיסה זו תביא לחיפוש "מוסר קל" המתאים בקלות לחושי המוסר האנושיים כמו החסד והפרישות המדומים, ולא למוסר עליון יותר. חשובה ההכנה, וההזדככות. בה מתמקד האדם בקבלה מנשמתו שלמעלה ממנו – ולא ביציר כפיו החומריות. בהשתפרות וההשתלמות המתמדת, ללא עצירה.

רק גילוי האלהות שע"י מדת הענוה הגדולה של משה רבנו ע"ה למד לו, כי "לא יראני האדם וחי" ו"לא תוכל לראות את פני".

זאת היא תכלית ההתעלות של הצורך האנושי אל דעת האלקים, שידע את חלק הידיעה ואת אי אפשרותה במילואה.

שעל ידי כן תהיה תמיד ההתעלות שבה, על ידי החלקים המתגלים בהכשרת האדם, הכח הדוחף את התרבות היותר נשגבה".⁴

¹ ילקוט שמעוני משלי פרק כד, רמז תתקסא

² ספר שמות פרק לג, כ

³ אורות ישראל פרק ה, ד

⁴ אורות ישראל, שם